

Hizkuntzen
erabileraren
kale
neurketa

**HIZKUNTZEN ERABILERAREN KALE
NEURKETAREN EMAITZA OSAGARRIAK
OLATZ ALTUNA ZUMETA**

Bilbo, 2022ko ekainaren 22a

AURKEZPENENKO GIDOIA

1. Orain arte nabarmendu diren ondorioak
2. Zein elkarrizketa motatan entzun da euskara gehien? eta zeinetan gutxien?
3. Harreman horizontalak: zer gertatzen da adin bereko taldeetan?
4. Zer gertatzen da eskualdeetan?
5. Zer esan dezakegu euskara gaitasuna eta kale-erabilerari buruz?
6. Gogoetarako ideiak

1

ORAIN ARTE NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetatik bat.

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak
4. Eremurik euskaldunenean behera egin du kale-erabilerak

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak
4. Eremurik euskaldunenean behera egin du kale-erabilerak
5. Adin-talde guztietan igo da, adinekoetan izan ezik

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak
4. Eremurik euskaldunenean behera egin du kale-erabilerak
5. Adin-talde guztietan igo da, adinekoetan izan ezik
6. Zenbat eta gazteago orduan eta gehiago gailentzen zaio emakumezkoen euskararen kale-erabilera gizonaizkoenari

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak
4. Eremurik euskaldunenean behera egin du kale-erabilerak
5. Adin-talde guztietan igo da, adinekoetan izan ezik
6. Zenbat eta gazteago orduan eta gehiago gailentzen zaio emakumezkoen euskararen kale-erabilera gizonezkoenari

JAITSIERA NON GERTATU DA, ETA NON IGOERA?

EAE: IGOERA

- **Haurren, gazteen eta helduen** erabileraren gorakadak eragin du **igoera**. Batez ere, **emakumezkoen** erabilerak egin du gora.
- Adin–piramidea irauli egin da, eta emakumezkoen eta gizonezkoen arteko erabileran gero eta arrakala handiagoa dago.
- Adinekoetan jaitsiera, batez ere gizonezkoen artean.

NAFARROA GARAIA: BERE HORRETAN

- **Helduen erabileran aldaketarik ez.**
- Haurren era gazteen erabilerak zertxobait behera. Gehiago mutilen artean.
- Adinekoetan jaitsiera.

IPAR EUSKAL HERRIA: JAITSIERA

- **Heldu eta adinekoetan jaitsiera (adinekoetan handia).**
- Haurren eta gazteen erabilerak gora egin du. Zertxobait gehiago emakumezkoen artean.

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat.
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak
4. Eremurik euskaldunenean behera egin du kale-erabilerak
5. Adin-talde guztietan igo da, adinekoetan izan ezik
6. Zenbat eta gazteago orduan eta gehiago gailentzen zaio emakumezkoen euskararen kale-erabilera gizonezkoenari
7. Haurrak eta nagusiak batera dauden elkarrizketetan erabilera altuagoa da haurrak eta nagusiak bereizita daudenean baino

NABARMENDU DIREN ONDORIOAK

1. Euskal Herriko kaleetan, euskaraz ari zen 8 lagunetik bat
2. Azken bost urteotan, ez da gorabeherarik izan euskararen kale-erabileran
3. Lurralde batetik bestera aldeak daude (hiru multzo), bilakaerak ere desberdinak
4. Eremurik euskaldunenean behera egin du kale-erabilerak
5. Adin-talde guztietan igo da, adinekoetan izan ezik
6. Zenbat eta gazteago orduan eta gehiago gailentzen zaio emakumezkoen euskararen kale-erabilera gizonaizkoenari
7. Haurrak eta nagusiak batera dauden elkarrizketetan erabilera altuagoa da haurrak eta nagusiak bereizita daudenean baino
8. Beste hizkuntzen erabilera %3koa da azken 15 urteotan

2

**ZEIN ELKARRIZKETA
MOTATAN ENTZUN DA
EUSKARA GEHIEN?
ETA ZEINETAN GUTXIEN?**

EUSKARA GEHIEN

Hizkuntzen
erabileraren
kale
neurketa

Haurrak eta nagusiak nahastuta

Haur NESKEN arteko elkarrizketetan

Aurreko edizioetan joera bera

GIPUZKOAN:

Haur nesken arteko elkarrizketetan erabilera altuena
Aurreko edizioetan ere bai

ARABAN:

Gazte nesken arteko erabilera haurren artekoaren
aurretik. Neska eta mutilen artean alde handia.
Aurreko edizioetan ere bai

EUSKARA GUTXIEN

Oro har, adineko
emakumezkoen artean

Adineko gizonezkoen artean
Araban

3

HARREMAN HORIZONTALAK: ZER GERTATZEN DA ADIN BEREKO TALDEETAN?

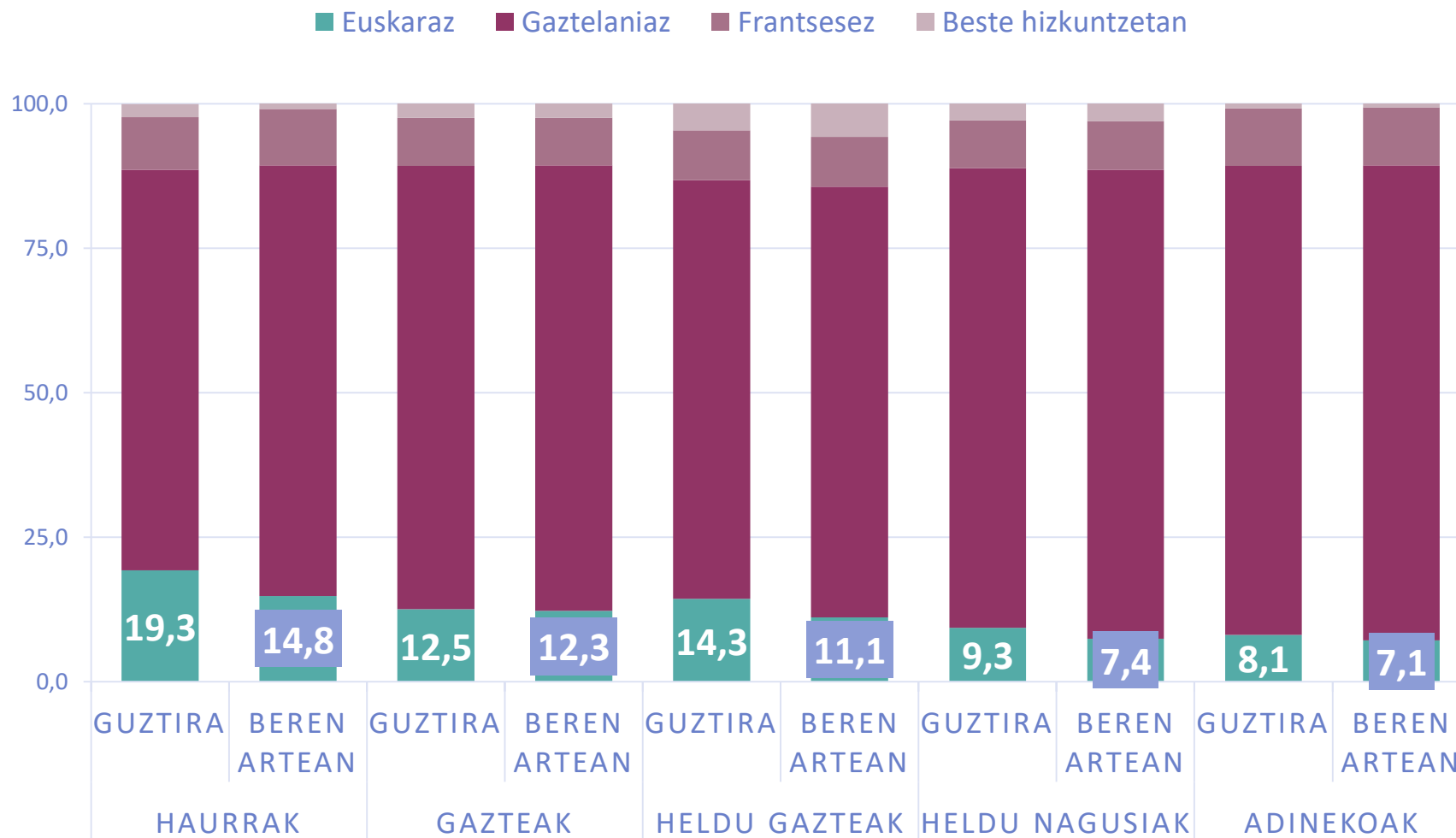
ADIN BEREKOEN ARTEKO ERABILERA

- Hizkuntza sozializazioaren ikuspegitik harreman horizontalen edo eszentrikoen garrantzia (Kasares, 2013)
- Soziolinguistikan hamarkadak dira adinkideen eragina aztertzen dela, hizkuntza-praktiketan eta hitz egiteko moduetan (Ervin-Tripp, 1973)

ADIN BEREKOEN ARTEKO ERABILERA

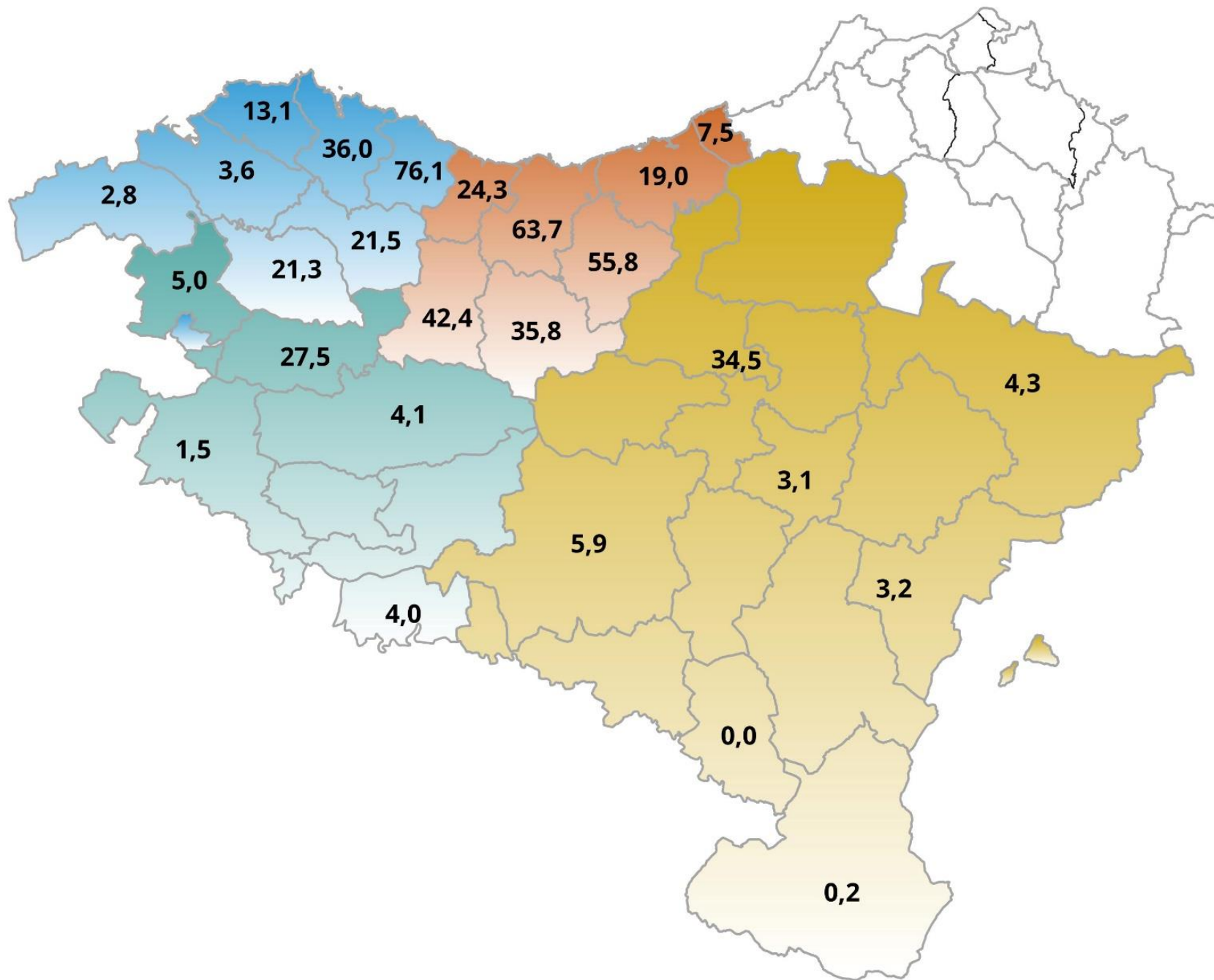
- Hizkuntza sozializazioaren ikuspegitik harreman horizontalen (edo eszentrikoen) garrantzia (Kasares, 2013)
- Soziolinguistikan hamarkadak dira adinkideen eragina aztertzen dela, hizkuntza-praktiketan eta hitz egiteko moduetan (Ervin-Tripp, 1973)
- Gazteak (Hernandez, 2020)
 - Taldearen eragina norberaren identitatea garatzean (hizkuntza-identitatea barne)
 - Gazteak taldeari begira bizi dira

Adin berekoen arteko erabilera baxuagoa da

4

**ZER GERTATZEN DA
ESKUALDEETAN?**

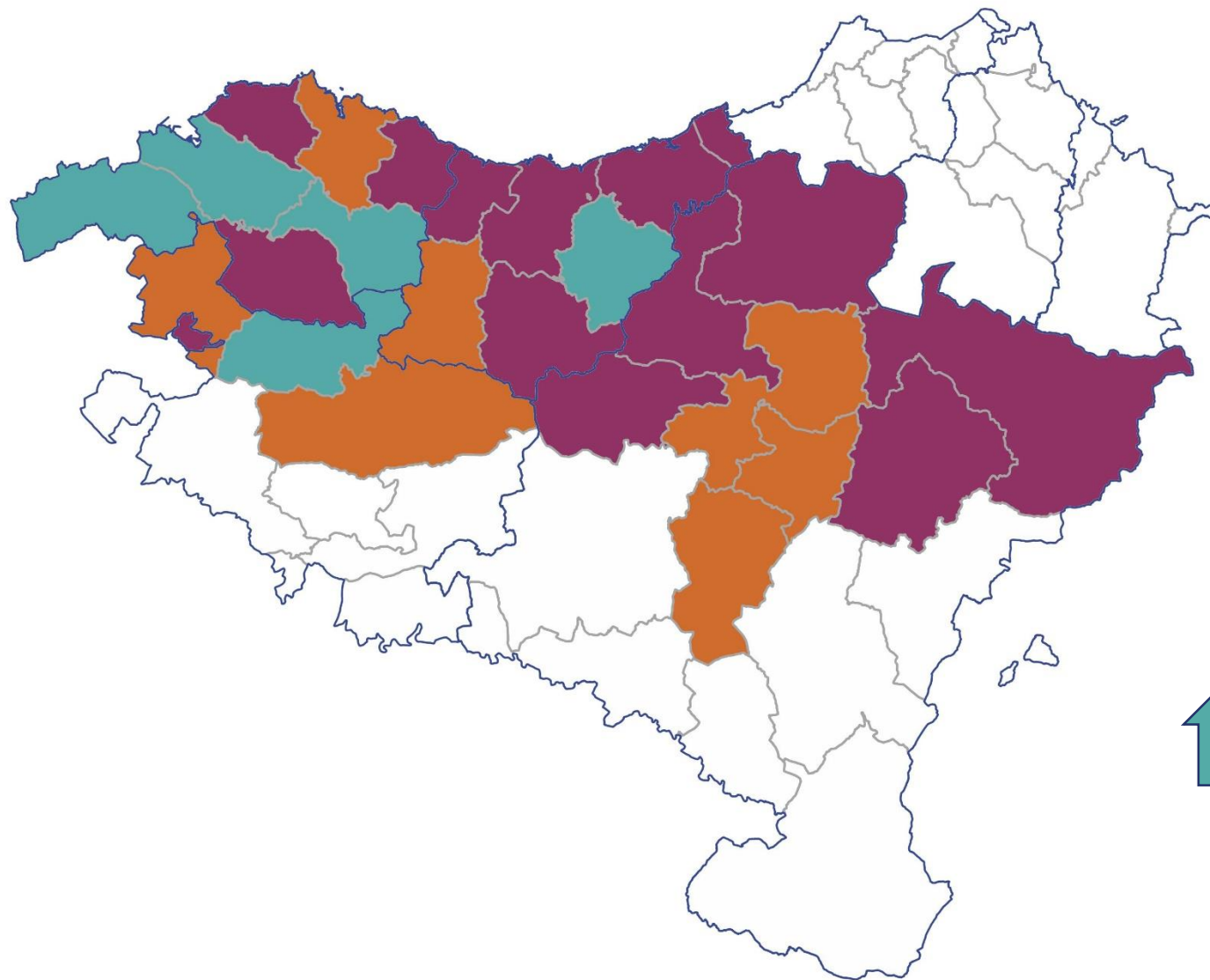
Biz	Lea Artibai	76,1
Gip	Urola-Kostaldea	63,7
Gip	Tolosaldea	55,8
Gip	Debagoiena	42,4
Biz	Gernika-Bermeo	36,0
Gip	Goierri	35,8
Naf	Ipar-Mendebaldea	34,5
Ara	Gorbeia Inguruak	27,5
Gip	Debarrena	24,3
Ara	Arabako Mendialdea	24,2
Biz	Durangaldea	21,5
Biz	Arratia Nerbioi	21,3
Gip	Donostialdea	19,0
Biz	Plentzia-Mungia	13,1

Gip	Bidasoa Beherea	7,5
Naf	Estellerria	5,9
Ara	Kantauri Arabarra	5,0
Naf	Pirinioaldea	4,3
Ara	Arabako Lautada	4,1
Ara	Errioxa Arabarra	4,0
Biz	Bilbo Handia	3,6
Naf	Naf. Erdialdeko Ekialdea	3,2
Naf	Iruñerria	3,1
Biz	Enkartzioak	2,8
Ara	Arabako Ibarak	1,5
Naf	Tuteraldea	0,2
Naf	Erribera garaia	0,0

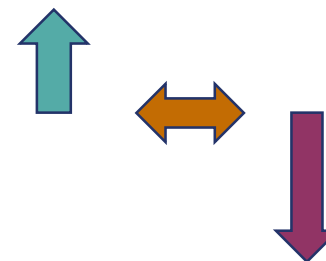
Hizkuntzen
erabileraren
kale
neurketa

Euskararen kale-erabileraren bilakaera, eskualdeak (2016-2021)

Hizkuntzen
erabileraren
kale
neurketa

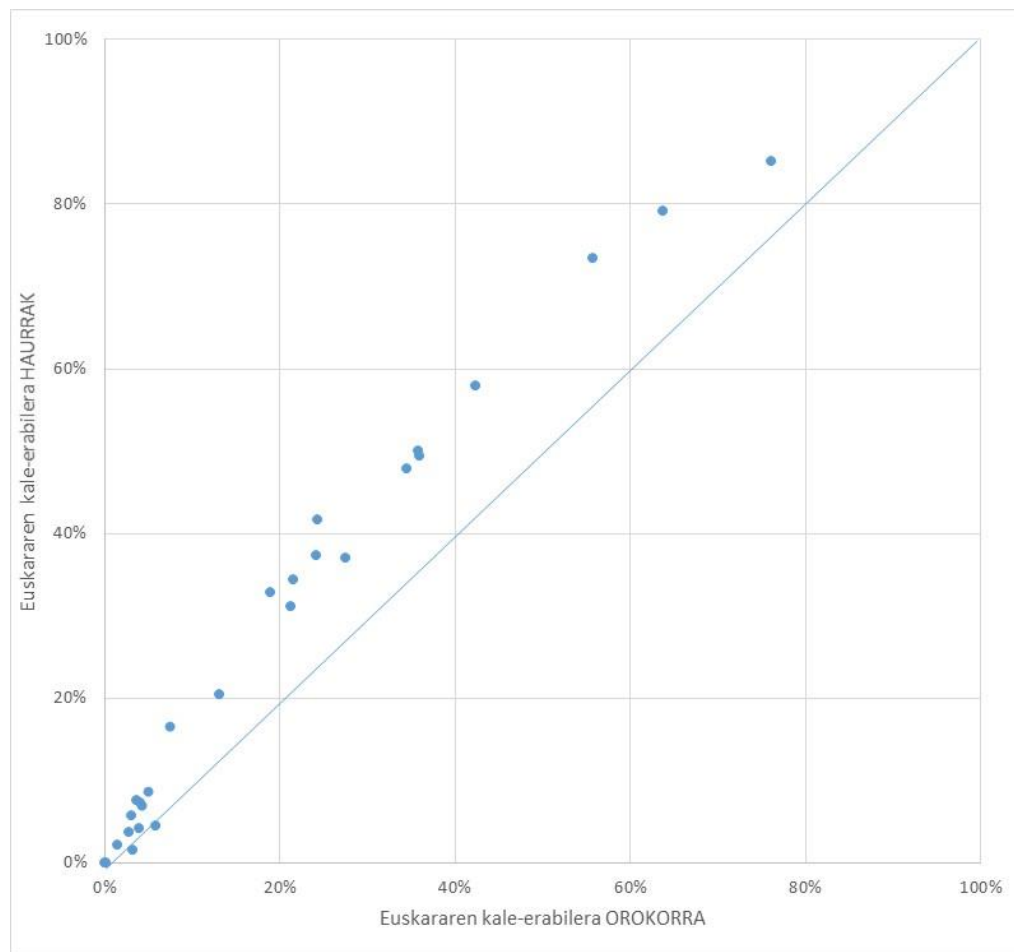

Bost urtetan aldaketa txikiak

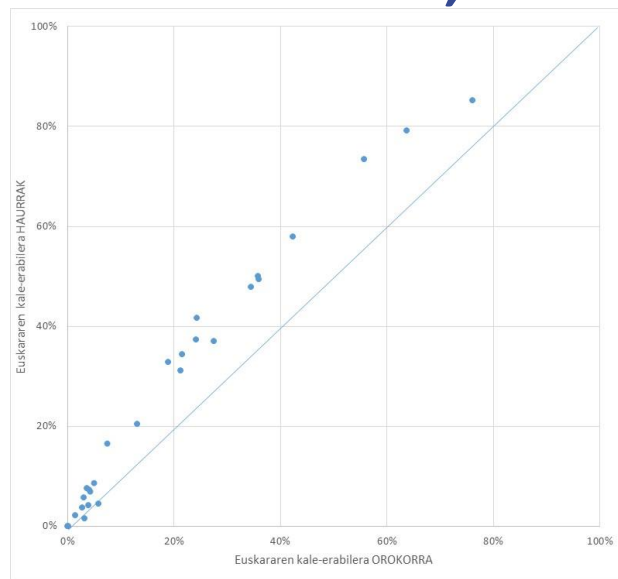
ADIN-TALDEAK ESKUALDEKA, 2021

HAURRAK: 14 urtetik behera

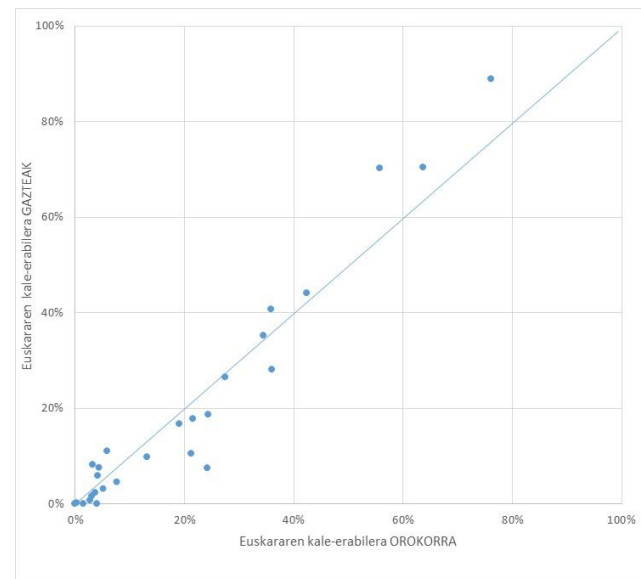

ADIN-TALDEAK ESKUALDEKA, 2021

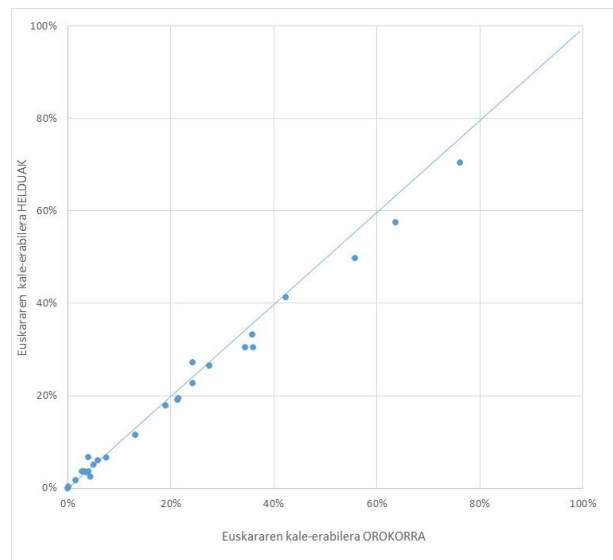
HAURRAK:
14 urtetik behera

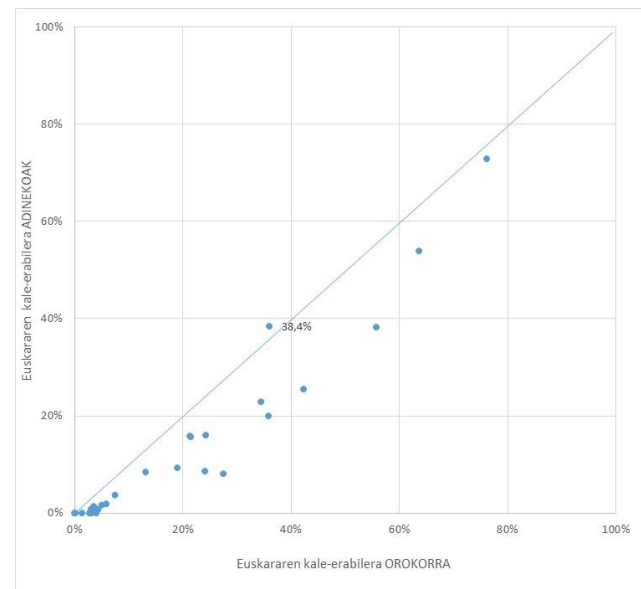
GAZTEAK:
15-24 urte

HELDUAK:
25-64 urte

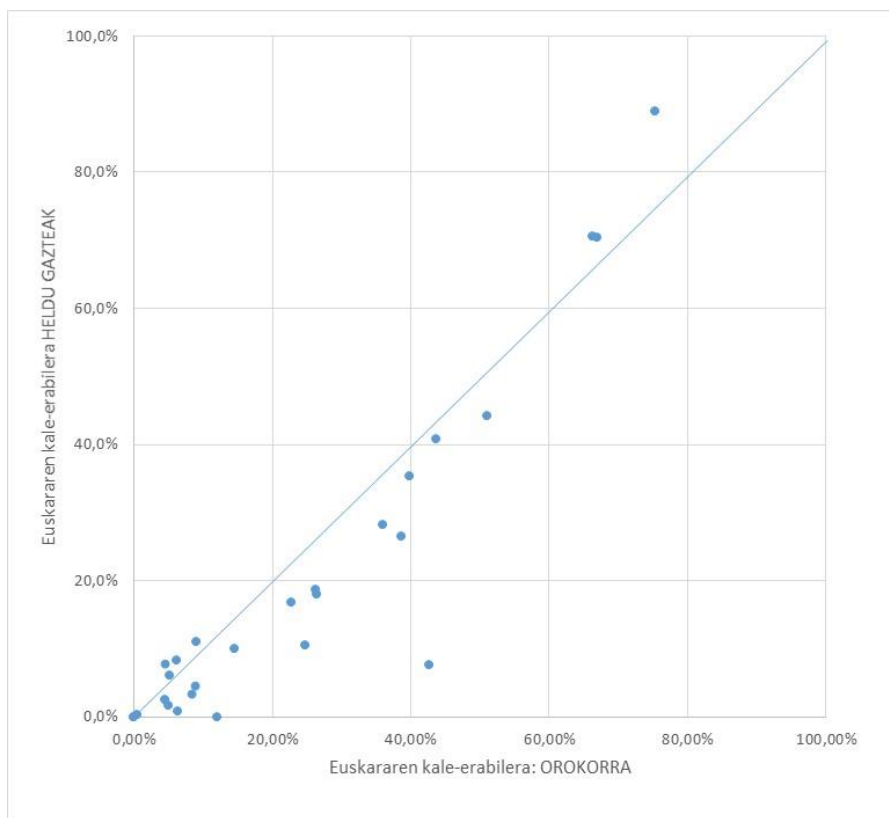
ADINEKOAK:
65 urtetik gora

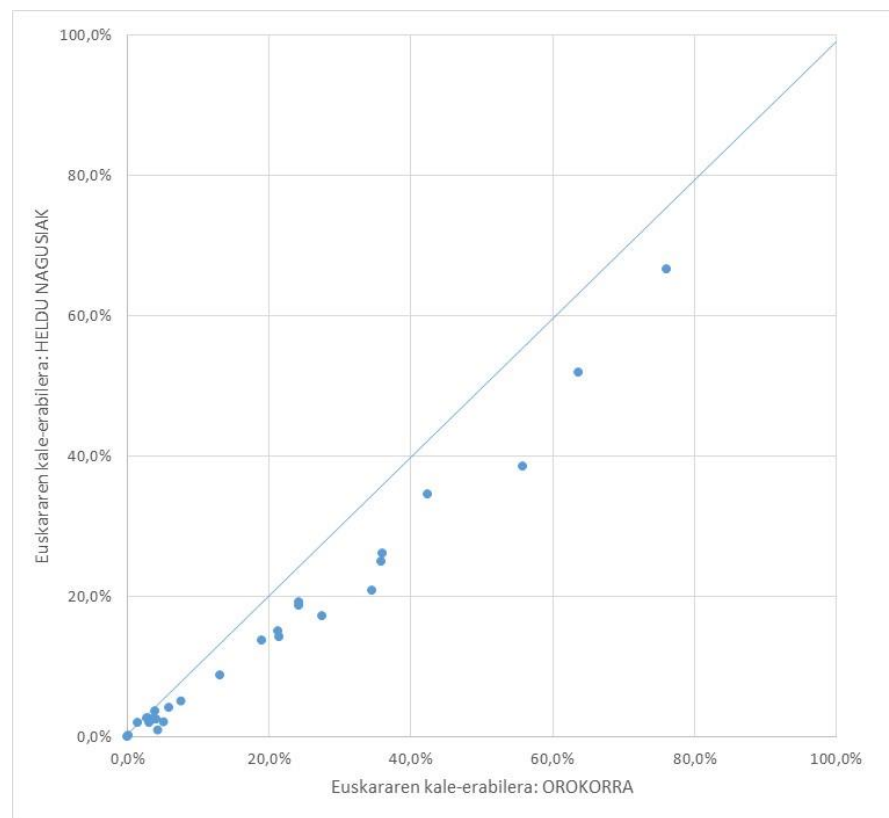
Hizkuntzen
erabileraren
kale
neurketa

ADIN-TALDEAK ESKUALDEKA, 2021

HELDU GAZTEAK: 25-44 urte

HELDU NAGUSIAK: 45-64 urte

5

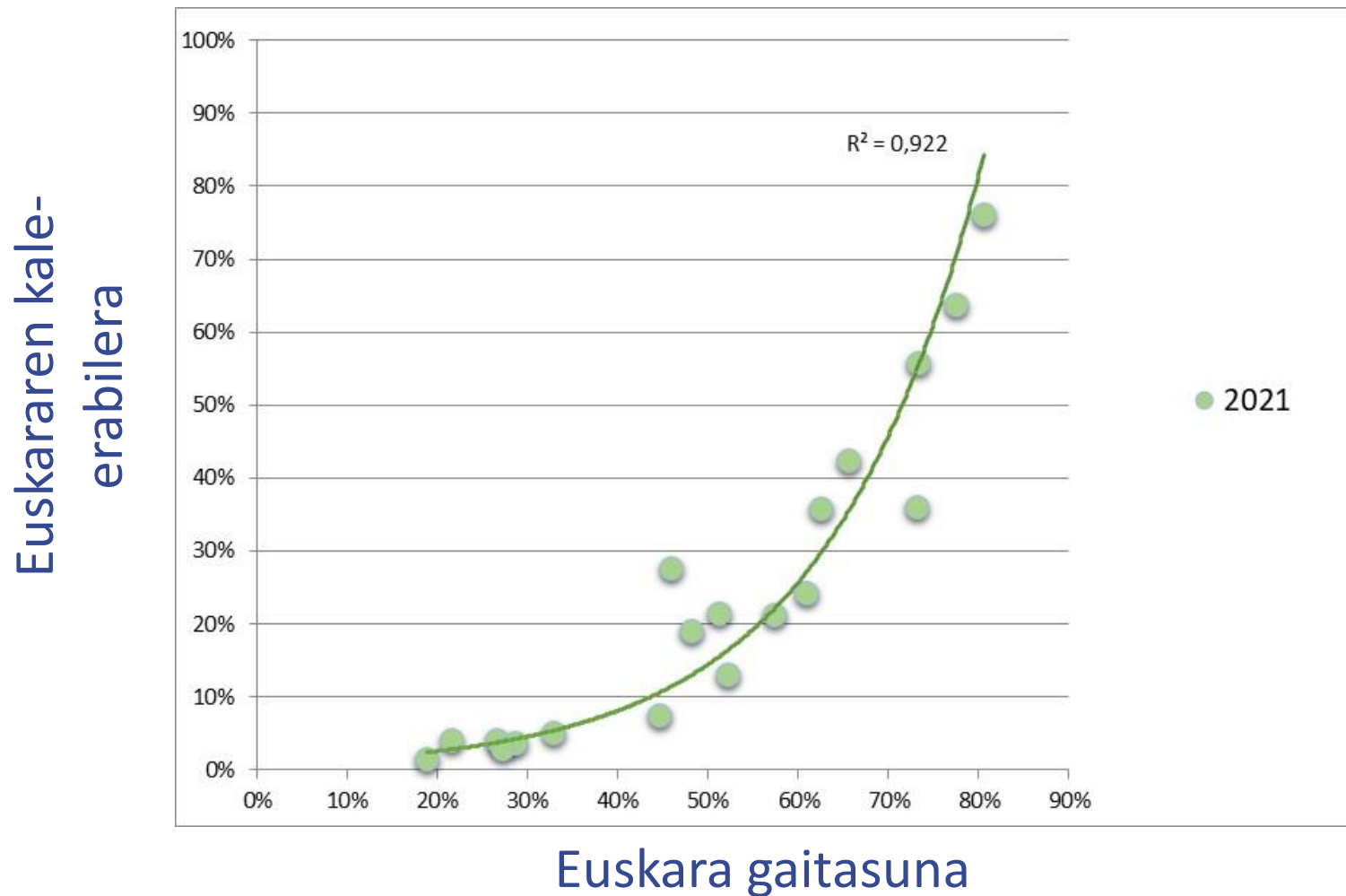
**ZER ESAN DEZAKEGU
EUSKARA GAITASUNA ETA
KALE-ERABILERARI
BURUZ?**

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

- Normalean kale-erabilera gaitasun-mailaren atzetik dago.
- Euskaldun kopuruak gora egin ahala erabilerak ere gora egiten du.
- Hazkundera ez da lineala. Zenbat eta euskaldun gehiago, erabileraren eta ezagutzaren arteko aldea gero eta txikiagoa da.
- Badago atalase bat (edo gehiago) non euskararen erabileraren goranzko joera azkartu egiten den

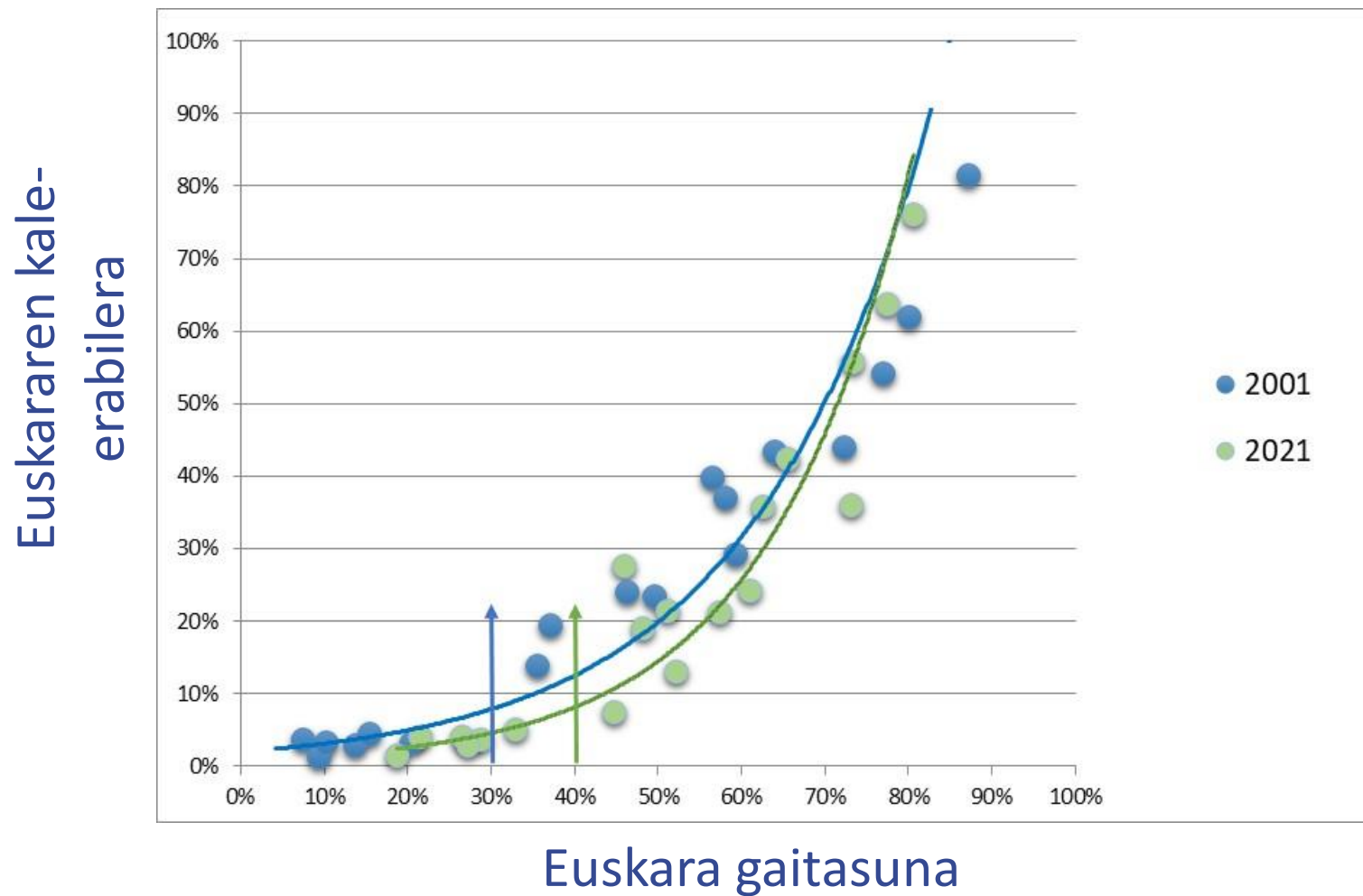
KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Korrelazioa, 2021 (EAEko eskualdeak)

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Korrelazioa, 2001-2021

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Altunak BAT aldizkariko 43. zenbakian, 2002. urtean:

“gaitasun-mailaren araberako erabileraren kurbak erritmo aldaketa nagusia (...) ezagutza %30era iristen denean”

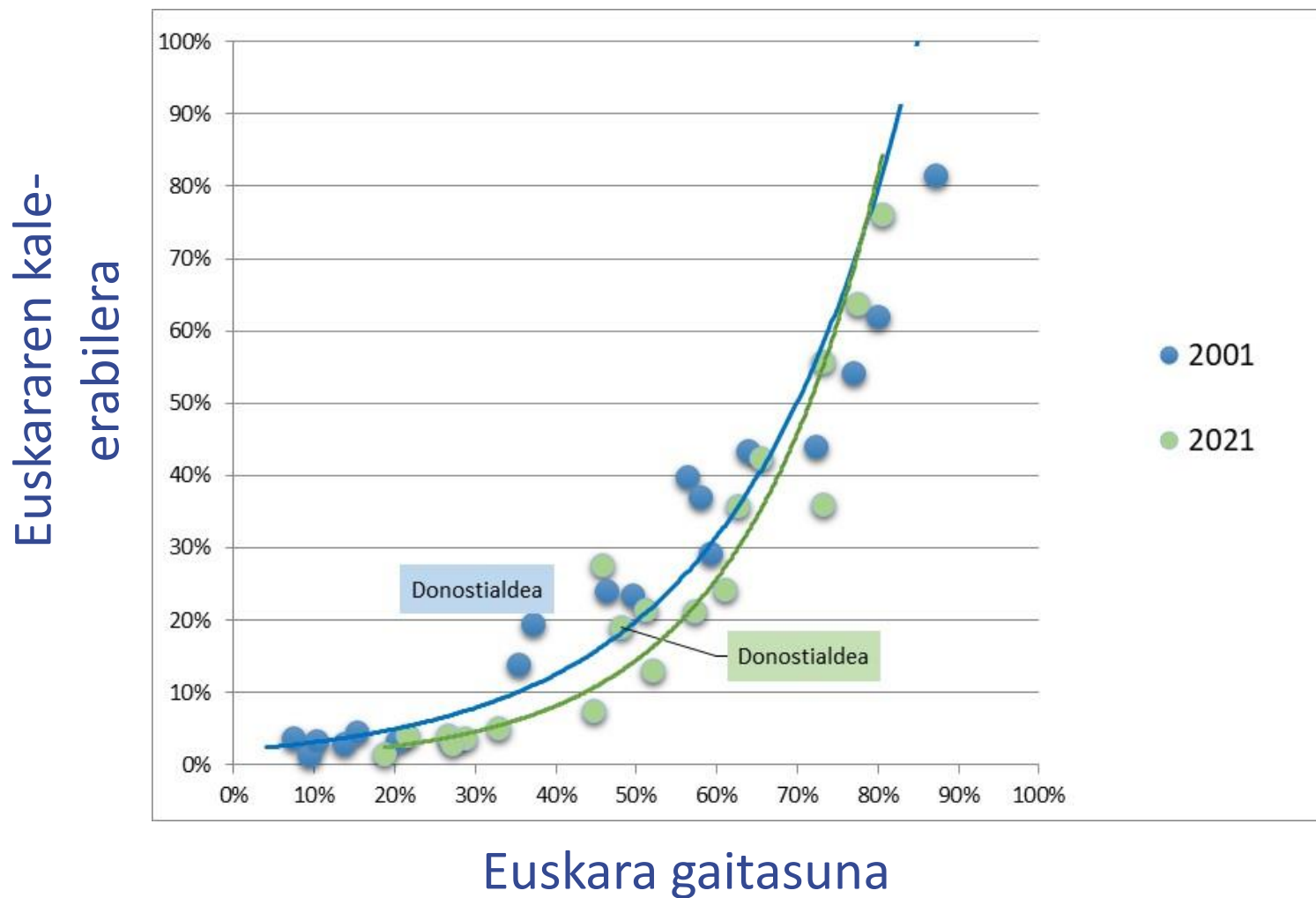
Isasik BAT aldizkariko 36. zenbakian, 2000. urtean:

“Zein izango litzateke, bada, euskararen bizi iraupenerako ezinbesteko euskaldunen proportzio txikiena –atalase maila-? (...) euskararen bizi iraupenerako euskaldunen gutxieneko proportzioa %32,49 izango litzateke”.

Erabilera bizkorrago igo dadin ezagutzaren atalasea gero eta gorago dago

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Korrelazioa, DONOSTIALDEA

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

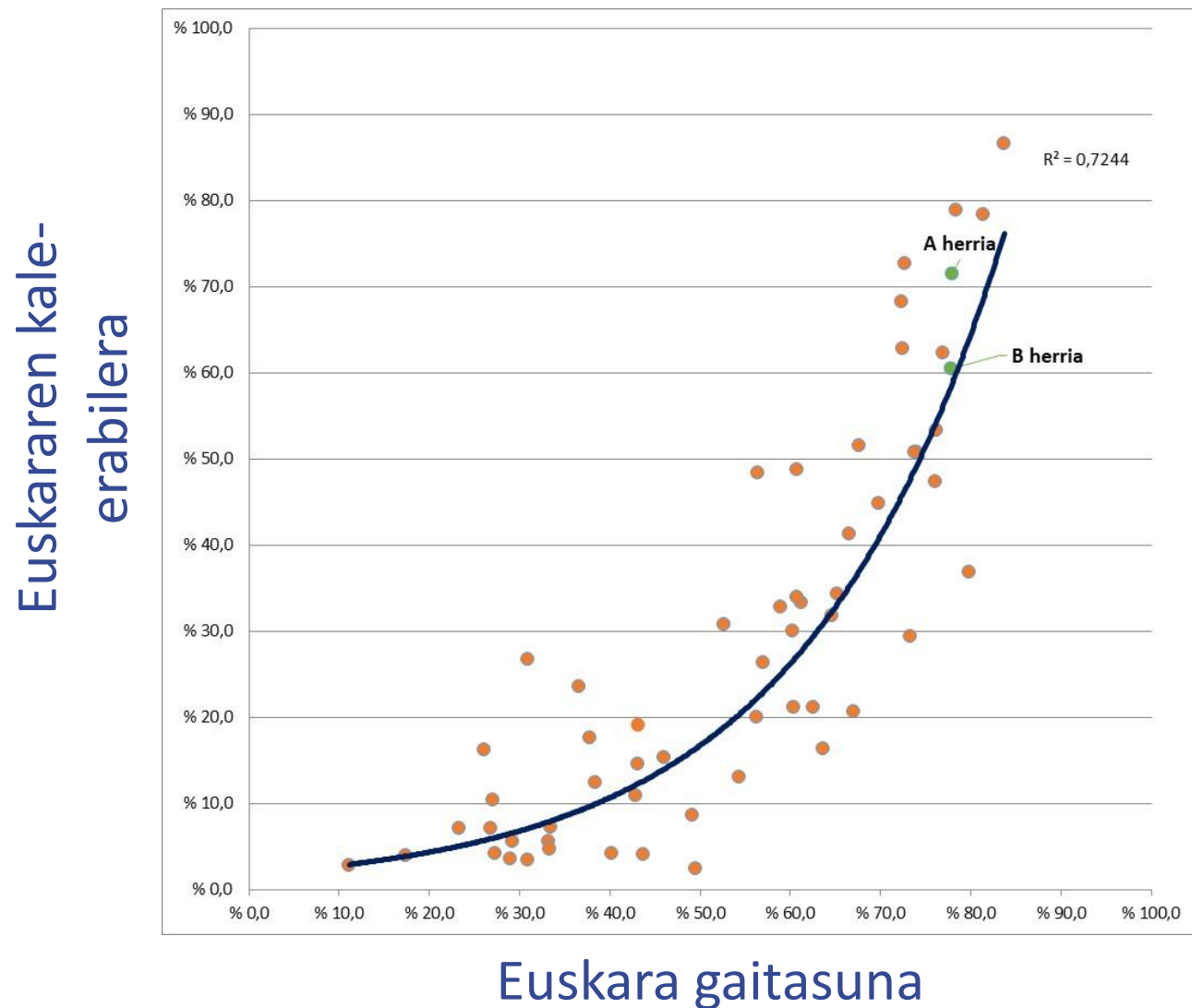

Ikuspegi bertikala:

Euskaldun proportzio antzekoarekin kale-erabilera indize ezberdinak ditugu

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Korrelazioa, 2021 (60 udalerri)

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Euskarazko gaitasun-propertzio berdintsua duten bi herri

Eskualde berekoak

Gaitasun-datuak:

A herria: %77,9

B herria: %77,8

Biztanleria:

A herria: 11.000 inguru

B herria: 2.000 inguru

Euskararen kale-erabilera:

A herria: % 71,5

B herria: % 60,5

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Gaitasun berdintsua izan arren, zerk eragiten du erabileran dagoen aldea?

A herria

- Kokapena: Nahiko isolatua
- Mugikortasun-ohiturak: Lana eta aisialdia bertan
- Jarduera sozio-ekonomikoa: Bertako lantokiak, euskararekin konprometituak
- Hirigintza eta antolamendua:
 - Etxebizitza berriak eraiki dira, baina bertakoak jarri dira bizitzen
 - Auzoetatik herrigunerako joera

B herria

- Kokapena: Inguruko herri handi erdaldunago baten eraginpean
- Mugikortasun-ohiturak: Inguruko herrietara joan-etorri gehiago, lanerako nahiz aisialdirako
- Jarduera sozio-ekonomikoa: Bertako lantokiak, euskararekin konprometituak
- Hirigintza eta antolamendua:
 - Etxebizitza berrietara kanpoko jendea ere etorri da
 - Herri-bizitzan integratu gabeko auzoak

KALE ERABILERA ETA HIZKUNTZA GAITASUNA

Gaitasun berdintsua izan arren, zerk eragiten du erabileran dagoen aldea?

A herria

- Herrigintza:
 - Herri dinamikoa eta kohesionatua
 - Gazte-dinamika ahaltsua, euskaraz
 - Euskaraz ari diren erreferente sendoak, bai norbanako bai eragile
- Hezkuntza: Unibertsitatea arteko ikasketak herrian bertan
- Herri-identitatea: Hizkuntza bada identitatearen parte. Herri hizkera apartekoa

B herria

- Herrigintza:
 - Gaztetxerik ez
 - Euskaraz ari diren erreferenteak bai, baina norbanakoak
- Hezkuntza: DBH, Batxilergoa eta Lanbide-Heziketa herritik kanpo
- Herri-identitatea: Agian hizkuntzak identitatearekin duen lotura ahuldu egin da

6

GOGOETARAKO IDEIAK

GOGOETARAKO IDEIAK

Bestelako faktoreak (Sorolla, Altuna, Larrea. 2019):

- Aldagai soziolinguistikoak
 - Lehen hizkuntza, etxeko hizkuntza, gaitasun erlatiboa...
- Aldaketa demografikoak
- Turismoaren eragina
- Hiri antolamenduan eta bizimoduan izan diren aldaketak
- ...

GOGOETARAKO IDEIAK

Diagnosian sakontzeko proposamena: hiru ikerketa-lerro

1. Erabileran eragiten duten askotariko faktoreetan sakondu
2. Generoaren ikuspegitik, zerk eragin du emakumezkoak euskarara lotzea?
3. Adinkideen erabilera zergatik jaisten da? Nola eman buelta fenomeno horri?

ERREFERENTZIAK

- Albizu eta Arana. 2018. *Bermeo eta Ondarroa. Hizkuntzaren garapenean eragiten duten faktoreak*. BAT Soziolinguistika aldizkaria, 107.
- Altuna, Iñarra eta Basurto. 2022. *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Euskal Herria, 2021*. Soziolinguistika Klusterra.
- Altuna. 2002. *Erabileraren IV Kale Neurketa. Emaizten azterketa*. BAT Soziolinguistika Aldizkaria, 43.
- Ervin-Tripp. 1973. *Language Acquisition and Communicative Choice*. Stanford University Press.
- Hernandez eta beste. 2020. *Gazteak euskararen eszenatokian*. Soziolinguistika Klusterra.
- Hernandez, Ozaita eta Altuna. 2022. *Euskara Legutioko Moldera. Hitzunen arteko harremanak saretzen eta aktibatzen*. Soziolinguistika Klusterra.
- Isasi. 2000. *Hizkuntza gutxitua, bizi iraupena eta normalkuntza*. BAT Soziolinguistika Aldizkaria 36.
- Kasares (2014). *Euskaldun hazi Nafarroan: Euskararen belaunez belauneko jarraipena eta hizkuntza sozializazioa familia euskaldunetan*. Euskaltzaindia.
- Philp, Adams, Iwashita. 2013. *Peer Interaction and Second Language Learning*. Routledge.
- Sorolla, Altuna eta Larrea. 2019. *Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak*. Soziolinguistika Klusterra.

Eskerrik asko!

www.soziolinguistika.eus/kaleneurketa2021